“Dunyo ʊzi azaldan bozor…”

Yozuvchi Ahmad A'zam bilan suhbat

(“Darakchi” 2004 yil 1 mart)

Bandasi ortiq bilolmaydi

- Men kinoyulduz yo chempion sportchi emasman, uddalaganimdan uddalay olmaganlarim kʊp, vaqtimning katta qismini ijoddan kʊra, ijod haqida quruq gapirish bilan ʊtkazganman, ʊzimga ʊzim qoyil bʊlmaganimdan keyin, boshqalarni nimamni aytib qoyil qoldiraman? Ȯzi, shoirdir, yozuvchidir, uning ijodi qiziqarli, shaxsiy hayotining uncha qiziği yʊq deb bilaman. Maktabda ʊqiganimda shoirlarning ʊzini kʊrishga juda mushtoq edim, Samarqandda talabalik yillarim viloyat osmonidagi yulduz shoirlar bilan bir fakul tetda ʊqidim, sal ğururliroq demasa, hammamiz qatori talaba edi ular ham; kitoblari chiqqan, she'rlarini ʊzim yodlagan katta shoirlarni kʊrish orzu edi menga. Asqarali Sharopov degan farğonalik adabiyotshunos olim meni Samarqandda ham qʊrib-qʊnjib yurardi. Toshkentda endi ishlayotgan paytlarim, xudo rahmat qilsin shu kishi ham malaka oshirishga keldi-da, «Seni zʊr shoir bilan tanishtirib qʊyay», deb bir ziyofatga yetaklab borgan… Shu-shu, bir umrlik saboq bʊlib, ijodkor zotining shaxsiga siğinmay qʊyganman. Kim biladi, televizorda kʊrinib turaman, menga ham havas bilan qaraydiganlar chiqar, shundaylarning hafsalasini pir qilmay deyman. Bandai ojiz, hamma qatori odamman. Lekin juda kʊp odamlardan yaxshilik kʊrganman. Universitetda menga ʊsha paytdagi nomdor olimlarni qʊrqmay tanqid qilgan yosh aspirant Hotam Umurov (hozir professor) ham rahbar, ham ğamxʊr bir dʊst bʊlgan, Toshkentda meni davrning eng otoqli olimi, shaxs sifatida ham uluğ inson Hamid Sulaymon domla ishga olib, yʊlga solgan, kʊp yoshlarga sidqidil ustozlik qilgan Asqad Muxtor bilan birga ishlaganman. Ȯzim haqimda «Men…» deb gap boshlamoqchi bʊlsam, «menim»da shunday ajoyib insonlarning katta ʊrni borligi esimga keladi-da, eng avvalo ular haqida gapirib, qarzimni uzishim kerak, deb indamay qolaman. Va albatta, oilam ham tayanchim: shoira Faroğat Kamolova turmush ʊrtoğim, ʊğlim, qizim, yana bir qizim – kelinim bor… Bularning hayoti qiziqroq, ʊğlim bilan kelinim Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universitetida birga ʊqigan, ʊğlim ʊqishini Angliyada davom ettirib, Sarrey degan universitetni bitirdi, qizim Iqtisodiyot universitetining oxirgi kurs talabasi, uchalasining ham sohasi jahon iqtisodiy aloqalari, uchalasi ham xorijiy tillarni biladi, masalan, qizim «Oshin», «Qish sonatasi» kabi teleseriallarni tarjima qilgan, hozir ingliz tilidan yangi bir serialni ʊgiryapti, akasi bilan hamkorlikda. Oilamizda ota yozuvchi, ona shoira, etadi shu, bolalarimiz amaliy ish qilsin deb yozuv-chizuvga yʊlatmaganmiz, lekin bir jihati tortib turar ekan.

Bandasi ortiq bilolmaydi

- *Ahmad aka, siz ijodkor insonsiz. Tangri taolo ijodkor qalbni bashorat qilish qobiliyati bilan qoʻshib yaratgan. Xoʻsh, ayting-chi, adabiyot bilan yashaydigan kun qachon keladi? Odamlarni bozordan oʻz qalbiga qaytaradigan kuch bormi?*

- Meningcha, ijodkorning bashorat qilish qobiliyati koʻproq oʻtgan kunlarga, moziyga yoʻnalgan boʻladi. Vaqt oʻtgani, boʻlib oʻtgan voqealar oʻtmishga choʻkkani sayin uning shuuri tiniqlashib, ilgari koʻrgani narsayu hodisalar zamiridan kutilmagan, yangi bir jihatlarini kashf eta boradi. Tinmay tozarib boradigan shuur unga bugunu kelajakning ham koʻp jihatlarini oydinlashtiradi. Albatta, hamma odam ham koʻp narsalarni oldindan sezgandek, nimanidir oldindan bilayotgandek boʻlaveradi, lekin qandaydir sezim darajasida, donishmand, uvaysiy qalbli kishilarda esa bu tuyğu, yillar, koʻpincha butun umr davomida toʻplangan bilim darajasi, mushohada quvvatidan tuğiladigan, mantiqdan kelib chiqadigan xulosalardan iborat boʻladi. Koʻnglimiz sezadi, xuddi nimadir boʻladigandek, shu, xolos. Bandasi bundan ortiğini bilolmaydi, uning bashorati shu sezimgacha. Sezim hali bashorat emas. Hozir, hozirdan keyin yo ertaga nima boʻlishi yolğiz Ollohga ayon... Savolingizdan sal chalğidim, lekin adabiyot bilan yashaydigan kun qachon kelishini aytish uchun bashoratchi boʻlish ham shart emas. Chunki bunday kun kelmaydi, ya'ni hech kim faqat adabiyot bilangina ertaga ham, indin ham yashamaydi. Albatta, hali koʻp odamlar oʻzini adabiyotga bağishlaydi, badiiy tafakkurga umrini baxsh etadi, buyuk yozuvchilar yetishib chiqadi, ularning asarlarini minglab, million kitobxon oʻqiydi, shundan tarbiyat topadi. Lekin hayot deganimiz har qanday adabiyotdan keng, ustivorroq, uning har qanday ijodkor oldiga qoʻyadigan talablari, undan oladiganlari bor. Alisher Navoiyning yozgan asarlariyu u haqdagi afsonalar bizgacha etib kelgan. Ha, bobomiz adabiyot bilan yashagan, lekin hayotining bir qismini, xolos. Yoʻq esa u yuzlab madrasayu masjid, xonaqohu rabotlarni qanday qurgan, minglab faqiru miskinlarga qanday osh-non ulashgan? Har qalay, nomiga uluğ vazir boʻlmagandir, adashmasam, Nizomiddin rutbasi unga hurmat uchungina berilmagan. Qolaversa, adabiyot ham buyuk mutasavvufning e'tiqodiga xizmat qilgan. Oʻzini faqat adabiyotga bağishlagan ijodkorlar haqidagi afsonalar ular vafotidan keyin buyukligiga qarab yaratilgan. Shoir bobolarimiz, meningcha, ijod qilishni adabiyot uchun tarkidunyo etish deb tushunmaganlar, u paytlari inson oʻzini bağishlagan boʻlsa, faqat Yaratganga, uning qatrayu zarralari zuhur boʻlgan borliqqa bağishlagan. Keyin, bozor degan tushuncha kecha yo bugun kirib kelgani yoʻq. Dunyo oʻzi azaldan bozor, undan hech bir aqlli-hushli odam ayro yashamaydi. Faqat shoʻro davrida bir umr soxta fidoyilikka, nimaligi va nimagaligi mubham yakka bir mafkura uchun «boʻl tayyor - doim tayyor» turishga, butun boshli xalq boʻlib yana oʻzimizni xayoldagi, havodagi xalqqa bağishlashga oʻrganganimiz bois erkin dunyoga chiqqanimizdan keyin endi oʻzimiz uchun ham yashashga, sarobning orqasidan chopavermay, oʻzimiz uchun ham ishlashga, ya'ni bozor tamoyillariga koʻnikish oʻnğaysizroq kechdi. Men bu jarayonda adabiyotni alohida koʻrmayman. Binobarin, fikrlaydigan, oʻylaydigan, ta'sirlanadigan odam adabiyotdan uzoqlashmaydi. Lekin boshqa bir muammo bor: badiiy adabiyot goʻzallik, ma'naviy barkamollik koʻprigi boʻlish bilan birga bilim,

axborot ham tashiydi, odamlarning qiziqishlariga ham aloqador, bugungi kunda esa dunyoni kengroq ơrganishga tashnalik kitobxonni boshqa manbalar izlashga, adabiyotdan arzonroq vositalarga tortib ketayotir, ammo bu ham ơtkinchi deb ơylayman, har qalay, oltin aynimas. Siz istayotgan, odamlarni qalbiga qaytaradigan kuch shu – adabiyotning ơzidir. Biz undan bugun uzoqlashishimiz, ertaga yana unga yaqin borishimiz mumkindir, lekin u yơqolmaydi.

“Ahmoqdan botir chiqmaydi”

- Bir qaraganda, hamma shoir bơlib ketayotganga ơxshaydi. She'rning, shoirning kơpayib borayotgani nimaning natijasi va nimaning alomati, sizningcha?

- Shoirlarning kơpayishi yomon hodisa emas. Bizda har bir qishloqning shoiri bor, ba'zi joylarda bir nechtadan. Jilla qursa, chiroyli, qofiyali qadah sơzi aytib tơylarni gullatib yuradi. Shularning ham odamlarni jonli she'riyatga tortishda hissasi bor. Umuman, har bir katta shoir bolaligida havaskor bơlgan, katta adabiyot ham havaskorlikdan boshlanadi. Ơzi, bunday olganda, nafaqat she'r yozadigan, balki umuman she'rni sevib ơqiydigan odam ham ơzicha shoir. Negaki, yozilgan she'r ơqilganda she'rxonning qalbida qayta voqe' bơladi, bu quruq aks-sado yoki kơzgudagidek qaytariq manzara emas, balki she'r ta'sirida ơqigan odamning shuurida tuğiladigan boshqacha bir she'riy kayfiyat. Ơqigan odamning she'rni tushunish, badiiy mushohada, ta'sirlanish darajasiga qarab uyğonadigan bir holat mahsuli va bu juda shaxsiy kechinma, va albatta, odamning ơzigagina qiziq. Eshitgan yaxshi bir qơshiğimizni xirgoyi qilib yurishimizga ơxshaydi. Albatta, xirgoyini hechkim sahnada pesh qilmaydi, lekin… negadir xirgoyini kitob qiladiganlar doim topiladi. Agar shundaylarning tơplamu tơplamchalariga isrof bơlayotgan qoğozni aytmasa, buning ham zararli bir joyi yơq. Bari bir, «yantoqdan atir, axmoqdan botir chiqmaydi». Lekin shunaqa qofiyaboz xirgoyichilar adabiyotga ơralashib yurib-yurib, semiz-semiz kitoblar chiqaradi-da, oxiri shoirlikka da'vo qilib qoladi, ana shunisi yomon! Achinarlisi shundaki, adabiyotimizni shunaqa kitobi filning gavdasidek, qobiliyati ham filning miyasidek «atoqli havaskor»lardan ham benasib qilmagan! Ana shunaqalar adabiyotga isnod keltiradi. Ammo bundan ham fojia yasamaslik kerak, adabiyotda hamisha soğlom ruh ustivor bơlib kelgan, u ơz kasalliklarini yơl-yơlakay ơzi davolab ketaveradi. Iste'dodsiz odam yostiqday she'riy romanni chop ettirsin, uni hech kim ơqimasa – asl she'riyatning ơziga soxtalikni yaqinlashtirmasligi shu emasmi! Bosilgan hamma kitob adabiyot emas, faqat ơqiladiganlari tasarrufga kiradi, tasarrufga kirganlarigina adabiyot bơladi. Qolganlari har qanday bơlmasin, parcha loydek – loyligida adabiyotning adl tanasiga yopishib turadi, qurigandan keyin palaxsa-palaxsa kơchib tushib ketadi.

Bizda “sariq matbuot” bormi?

- Xususiy gazetalarning soni kun sayin ortib bormoqda. Ularning qay birini ơqishga odamning aqli shoshib qoladi. Bu holga munosabatingiz qanday?

- Bunaqa gazetalarning faqat mulk shakli xususiy, ƣzi esa tamomila gazetxonning qiziqishlariniki. Tƣğri, mulk sifatida ilgarigidek davlatga yo bir partiyaga tegishli emas (shƣro zamonida esa ikkalasining ham farqi yƣq edi), balki xarajatini kƣtargan odamlarniki, lekin nimalarni kimning talabiga qarab bosishi jihatidan u kƣproq gazetxonniki. Chunki xususiy gazeta ƣzini ƣzi boqishi va foyda keltirishi uchun gazetxonning kƣngliga qarashi, nima qilib bƣlsa ham unga yoqishi, boshqalari bilan ƣquvchi uchun kurashda ƣz ƣrnini topishi kerak. Shu ma'noda u katta kƣchaniki ham. Bizda tez-tez «sariq matbuot» degan ibora ishlatiladi, bu uncha tƣğri emas. «Kƣcha matbuoti» deb ataganimiz tƣğriroq. Birinchidan, «sariq matbuot» iborasi bizda kƣzlangan ma'noni bermaydi, ikkinchidan bizda endi shakllanayotgan xususiy nashrlar, ğarbning «sariq matbuot»idan jilla qursa odobi bilan farq qiladi. Hozir ayrimlari bir oz quyushqondan chiqayotgan bƣlsa-da, sabr qiling, joyiga tushib ketadi. Fohishaning sarguzashtlari ham, xiyonat tafsilotlari ham, uchar likopchalaru jinu ajinalar haqidagi oldi-qochdi gaplar ham tezda badga uradi. Har qalay, shu narsalarning xaridorida andisha, ƣy-fikr, oriyat bor, butun bir xalq sayozlikka berilib ketmaydi-ku. Bachkanalikni bozor ham kƣtarmaydi bari bir. Ha, hozir chiqyapti, ba'zilari kurakda turmaydi, ba'zilari boshda tuturiqsiz edi, hozir yƣlini ham, ƣquvchisini ham topib olyapti. Ularning qay birini ƣqish masalasiga kelsak, bu yoğiga har kimning ixtiyori ƣzida. Men, masalan, ƣqimayman, ƣqisam ham hozir kƣpayib borayotgan bu nashrlarning ƣzi nima ekan, deb qiziqqanimdan. Keyin, hozir shunaqa gazetalar ƣrtasida ham tabaqalanish boshlanyapti, bir qismi kƣchaga tanda qurib olayotgan bƣlsa, boshqalari bu darajadan yuqoriroqqa kƣtarilyapti.

- OAVning hamma turi xususiylashib ketadi, degan gap ehtimol sizni ham ƣylantirayotgandir?

OAVning xususiylashib ketishida men xavotir kƣrmayman, aksincha, bu - sƣz erkinligiga qarab yurish, matbuotning xususiylashuvi - demokratiyaning muhim shartlaridan bittasi. Tƣğri, xalqimizda «aravasiga tushsang, qƣshiğini ham aytasan» degan gap bor, lekin matbuot masalasida qƣshiq arava egasiniki emas, unga chiqqanlarniki. Ya'ni, qaysi qƣshiqning qanday aytilishi matbuot mulki egasiga emas, mushtariylarning bilim-saviyasi, qiziqish-manfaatlari darajasiga boğliq. Demokratik mamlakatlarda hozir juda kƣp OAV xususiy, butun boshli matbaa konsernlari davlatga qarashli emas, lekin biron-bir matbuot organi egasining rayiga qarab qonundan oğishmaydi, mamlakat manfaatlariga qarshi ish qilmaydi, hammasining faoliyati ƣz mamlakati konstitusiyasi doirasida. Bizdagi matbuotning xususiylashuvi jarayoni hozir havaskorlik darajasida, xususiy gazetalarimiz ƣquvchining qiziqishlarini paypaslab kƣryapti, ba'zan kƣzini yumgan holda, chunki endi shakllanyapti. Agar shu holatida turaversa, ƣylanishga sabab kelib chiqadi, lekin hozirgi atak-chechak davridagi pastu balandliklari tabiiy, soğlom bozor raqobati hali hammasini yƣlga soladi.

Adabiy tanqid... hayrat domida

- Adabiyotshunos sifatida ötkir maqolalaringizni köp öqiganmiz. Lekin bugungi kunda aynan tanqidchilik susayib ketdi. Aslida adabiyotning, sözning qudratini adabiy tanqidchilik körsatib bermaydimi?

- Tanqid adabiy jarayon – tirik adabiyot bilan tirik, har qalay, u - ikkilamchi hodisa, badiiy borliqning közgudagi aksi. Jonli badiiy tafakkur mahsulining mushohadaga aylanishi va mushohadaning faol bölishi uchun unga doim yangi, teran asarlar turtki bölib turishi kerak. Yöq esa, tanqid bor narsalarni qayd etishdan nari ötmaydi, bir joyda depsinib qolaveradi… Bilasizmi, özbek adabiy tanqidchiligi haqida gapirish juda oğriqli, oğir. Bir oğiz gap bilan munosabat bildirish insofdan emas. Shöro davrida ham tanglayimizni kötargan, yuraklarimizga bilvosita isyon chöğini tashlagan buyuk adiblarimiz ötganlar. Qodiriydan Chölpongacha, Oybekdan Abdulla Qahhorgacha, G’afur G’ulomdan Asqad Muxtorgacha, hammasini yaxshi bilasiz. Men tengilar yoshligida Odil Yoqubov, Pirimqul Qodirovning, undan keyingi avlod Erkin Vohidov, Abdulla Oripov, Shukur Xolmirzaev, Uchqun Nazarov asarlarini qanday berilib öqigan! Ötgan davrlar adabiy jarayoni manzaralari Matyoqub Qöshjonov, Ozod Sharafiddinovdek ustoz tanqidchilarimiz asarlarida öz aksini topgan. Lekin buyuk adiblarimizning ichga yutilgan hayqiriqlari armon bölib özlari bilan ketgan, borlari hozir xotiralarida aytyaptilar. Faqat aytilmagan fikrlar oqibati ölaroq adabiy tanqid qancha yöqotganini hozir hech kim bilolmaydi… Mustaqillik cheklash, böğovlarning hammasini yöq qildi, ijodkorning fikrini erkin kengliklarlikka olib chiqdi va… bepoyon kenglik bilan aqlni tong qoldirdi. Adabiy tanqid – adabiyotning aqli hozircha ana shu hayrat domida, uni özga keltirish uchun bugunning baquvvat asarlari kerak.

- Ijodkor insonning könglini muhabbat tuyğusisiz tasavvur qilish qiyin. Unga shaxsiy munosabatingizni bildirib ötsangiz.

- Men ham nafaqat könglimni, balki umuman hayotimni shusiz tasavvur qilolmayman. Shaxsiy munosabatim ham shu.

TVga qaytgan odamlar

- Televidenieda jöshqin jarayon ijod vaqtingizga yoki bölmasa ijodiy faoliyatingiz telejarayonlarga xalal bergan paytlari bölib turadimi va qanday yöl tutasiz?

- Hammasi telejarayonning ichida. Menga kechqurun soatön-ön birlardan keyin yozish emas, balki yozish haqida orzu qilish imkoniyati qolgan, xolos. Keyin… televideniedagi ishning özga xos ohanrabosi bor, ertalab kirgan böyi ketgingiz kelmaydi, yarim kechasigacha öralashib yuraverasiz. Mening-ku, kun böyi qiladigan aniq ishlarim bor, efir tashvishlari ba'zan yarim kechagacha qöyib yubormaydi, lekin bizda ishlayotganlarning hammasi shunday. Ba'zi kishilar bor, uch-tört marta böshab, yana soğinib qaytib kelgan. Siz aytgan telejarayonning

sehru jodusi rashkchiroq shekilli, boshqa ijodiy faoliyatga kun bermaydi, lekin ijodning ơrnini bosadigan kơp imkoniyat ham beradi. Matbuotda ơn yil qatnashib hech kim tanimasligi mumkin sizni, lekin televidenieda bir kunda mashhur bơlishingiz mumkin. Arzirli chiqish qilsangiz albatta. Va yana sizning bir chiqishingiz ekranda ơzlari kơrinmaydigan ơnlab odamlarning mehnatiga boğliq ekanini unutmasangiz. Shunday odamlar bilan birga ishlash har qanday ijodu shuhratning ơrni bosib ketadi.

- *Hayotdagi shioringiz?*

Shuni sira ơylab kơrmagan ekanman. Savolingizdan keyin hayron turib qoldim – rostdan ham odamning shiori bơlishi kerakmikan? Kơngilda Ollohning zikri bơlsa, adashishdan Ơzi asrasa, shu kifoya emasmi?

Seriallar va million-million dollarlik reklama

- *Siz rahbarlik qilib kelayotgan telekanal orqali namoyish etilgan kơpgina teleserial tomoshabinlar tomonidan iliq kutib olinmoqda. Rejaga kiritilgan yangi teleseriallar haqida ham fikr bildira olasizmi va seriallarga munosabatingiz qanday?*

- Teleseriallarning hammasi ham ơzbek tomoshabini istagan darajada emas. Hozir televideniemiz ekranlaridagi seriallar qanchalari ichidan saylab-saralab olib, yana tozalab efirga uzatganlarimiz. Tomoshabinlarimiz shularning milliy urf-odat, tarbiya an'analarimizga zid joylariga e'tiroz bildirib turadilar. Yaponlarning «Oshin», koreyslarning «Qish sonatasi» seriallari bundan mustasno. Bularni tomoshabinlar haqiqatan ham iliq kutib oldi. «Ơzbekiston» telekanali rejasida «Yoz ifori» degan yana koreys teleseriali bor, buni hamkorimiz «Samsung» firmasi taqdim etgan, serialning koreyscha nusxalari, ingliz tilidagi matni kelgan, kơrib oldik, «Qish sonatasi»dan kam emas. Hozir tarjima qilinyapti. Meningcha, shu teleseriallar bizning teleserial degan narsaga munosabatimizni yaxshi tomonga ơzgartirdi. Lekin bundan asarlar kam. Juda kơp seriallar bir-biriga ơxshaydi: bir mamlakatning hamma yigiti bitta qizga oshiq, hamma qizlar esa shu qizning xushtoriga shaydo, boshqalar esa shularning yo tashvishi yo ğiybati bilan ovora, xullas, ishq mojarosi. Yuzaki, sayoz sarguzashtlar, gaplar ham, voqealar ham takrorlanaveradi, bitta gapni ơntasi qayta-qayta chaynaydi. Lekin seriallarning sirti shunday: ơrtacha tomoshabinning ermakka chaqadigan pistasi, uy bekalari, ishdan horib kelgan odamlarni hayot tashvishlaridan chalğitadigan ovunchoği, ichi esa tomoshabinni oylar, yillar davomida har kuni ma'lum bir soatda ekran oldida tutib turishga qurilgan alohida bir san'at biznesi. Seriallar kelib chiqqan vatanida million-million dollarlik reklama keltiradi, teleradiokompaniyalar shu mablağ hisobiga nafaqat yashaydi, balki xayolga siğmaydigan daromad topadi. Bizda milliy teleserialning «Kơngil kơchalari», «Charxpalak» singari ilk namunalari yaratildi, lekin hali tomoshabinlarimiz kutgan darajada kơp qismli teleasarlar yaratish masalasi ertangi kunlarga qolib turibdi.

“Yana hayiqadiganim – nodonlikdan”

- *Nimalardan ruhlanasiz, hayratga tushasiz yoki hayiqasiz?*

- Kitob oqib ruhlanaman. Na teleekrandagi badiiy film, na konsert dasturi va na toy davrasi, hech biri meni yaxshi kitobchalik ruhlantirmaydi… Qiziquvchan odam kop narsadan hayratlanadi, men ham shunday, qaysi birini aytishga hayronman. Hayiqishga kelsak, albatta, eng avvalo imonsizlikdan hayiqaman, xudodan qorqaman, yana kop hayiqadiganim nodonlikdan. Oqigan, organgan, bilimli odamlarning nodonligidan. Bir bolmağur ğoya, bir bema'ni fikr illati, sarob bir tushuncha ortida bir kishi yo birnechta bolib emas, todalashib, oqib ergashadigan guruhlarning jamoa nodonligidan juda hayiqaman.

- *Muhabbat ma'budasi bolgan ayollarga yaqinlashib kelayotgan bayramlarida nima sovğa qilishni ma'qul korasiz?*

- Muhabbat ma'budalari… on sakkiz yoshda paytlarimizda shunday edi. Ular osmondan yerga tushib, joyini topib, uy bekasi, ona, biz tengilari hozir nevaralik bolib, bolalarining uyini qorib otiribdi. Gulgun ochilib yurgan paytlari shirin xotiraning royobi bolib qiz nevarasining boy-bastida aks etadi. Xullas, biz bilgan muhabbat ma'budalari allaqachonlar oz oilasining ma'budasiga aylanib ketgan… Sovğa masalasi sal muammo. Ozbekchilik, yana mahallada turamiz, guldasta kotarib yurish sal erish korinadi, lekin bari bir, bayram kunlari uyimiz gulsiz bolmaydi. Mening ayniqsa bayram kunlari ishim tiğiz, shuning uchun sovğani ikkovimiz nomimizdan oğlimga oldirtiraman. Har qalay u yosh, kelinga, singlisiga, ayasiga nima narsa olishni yaxshi biladi. Umuman, ota tomonidan oilasidagilarga eng yaxshi sovğa uning faqat bayram kunlari emas, hamisha uyidan kulib chiqib, kulib kirib yurishida deb bilaman. Ayol zoti uchun bundan quvonchli hadya yoq.

Mushtariylarga tilaklaringiz bolsa, marhamat!

- Inson juda kop narsani orzu qiladi. Lekin hamma orzularining tagida «uyimda, bolalarim bilan ozim topgan bir burda nonimni tinchgina esam», degan oddiygina baxt orzusi yotadi. Ana shu tinchzamonning oddiy baxti qolgan hamma baxtlarning onasi boladi, hamma baxtni shu katta qiladi. Mushtariylarga shu tinchlik baxtini va mas'uliyatini doim anglab yashashni tilagan bolardim.

“Darakchi” 2004 yil 1 mart